

Aan
de gemeenteraad

Datum 7 februari 2023
Zaaknummer 2023-0017107
Betreft Stand van zaken aanpak laaggeletterdheid Dordrecht en de regio Drechtsteden

Vergadering van
Portefeuillehouder: Chris van Benschop
Begrotingsprogramma Lerend en Ondernemend Dordrecht
Kernteam/Opgave: Stad - Jeugd, Onderwijs & Cultuur
Auteur: Monique de Bos
E-mail: mm.de.bos@dordrecht.nl
Verantwoordelijke: Monique de Bos
Openbaar: Ja

Deadline
Uiterlijk eind februari.

Raadsinformatiebrief

Hoe zijn de bevoegdheden rond dit onderwerp verdeeld?

De gemeente Dordrecht is als contactgemeente voor de arbeidsmarktregio Drechtsteden verantwoordelijk voor de regie op en coördinatie van de uitvoering van volwasseneducatie in de zeven Drechtsteden. De gemeente Dordrecht is ook verantwoordelijk voor aanbesteding en kwaliteit van het aanbod basisvaardigheden. Dit wordt door vier aanbieders verspreid over de regio uitgevoerd.

Wat is de aanleiding om deze informatie kenbaar te maken?

De gemeente Dordrecht spant zich in om laaggeletterdheid te bestrijden en te voorkomen. Het college van burgemeester en wethouders zet in op het aanpakken van Laaggeletterdheid. In het coalitieakkoord verbinden wij dit met thema's zoals armoedebestrijding, Human capital & arbeidsmarkt en onderwijsachterstandenbeleid.

We koppelen de problematiek en de gevolgen van laaggeletterdheid aan de diverse rollen die de gemeente Dordrecht in het bestrijden en voorkomen van laaggeletterdheid heeft.

Bij het bieden van een aanbod spreken wij liever over basisvaardigheden. Het gaat namelijk om veel meer dan de mate van "geletterdheid".

Rollen van de gemeente Dordrecht

Als regievoerder van de Wet educatie en beroepsonderwijs faciliteren wij de regio met een breed aanbod basisvaardigheden gericht op taal- rekenen en digitale vaardigheden.

We hebben daarnaast een rol als dienstverlener naar burgers toe. De verbetering van onze dienstverlening is een belangrijke pijler voor onze aanpak. Ook de overheid is aan zet. De dienstverlening van onze gemeente kan beter. Net als die van partners in de stad, zo blijkt uit reacties van Dordtenaren. Dit is de opbrengst van het actieprogramma "Huh? Wat bedoelt u?". Die uitkomst helpt ook om onze eigen dienstverlening en die van partners in de stad aan te pakken.

Als werkgever hebben we de ambitie om het goede voorbeeld te geven in de vorm van een ondersteuningsaanbod gericht op onze medewerkers. Daarmee willen wij een voorbeeld zijn voor andere bedrijven en organisaties in Dordrecht en in de regio Drechtsteden.

Wij verbinden deze ambities met onze Armoede aanpak, de opgave Human Capital & arbeidsmarkt' en die van het Dordtse Leerprogramma. Het programma Glansrijke toekomst (12-27 jarigen) biedt kansen om Dordtse jongeren met voldoende basisvaardigheden taal, rekenen en digitaal toe te rusten.

Ten slotte zoeken we in 2023 de relatie met het Nationaal Programma Dordt-West.

Over deze ontwikkelingen informeren wij de raad met deze brief.

Wat is de te delen informatie?

Het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) ondertekenden in 2019 een bestuursakkoord "Vertrouwen in de toekomst". Het doel was een gezamenlijke aanpak van laaggeletterdheid. Nog geen jaar later trok de VNG haar handtekening in. De ambities stonden in schril contrast met de middelen die het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap beschikbaar stelde.

De ambities uit het akkoord bleven in onze regio wel hoog op de agenda staan:

- de aanpak is verbonden met het gemeentelijke beleid sociaal domein, onderwijsachterstandenbeleid, het bibliotheekbeleid en het beleid voortijdig schoolverlaters;
- er is een sluitend netwerk voor signalering en werving van deelnemers;
- gemeenten monitoren aanbod en aantal deelnemers;
- meer deelnemers worden gevonden en de groep Nederlandstalige inwoners krijgt extra aandacht;
- een kwalitatief goed aanbod van zowel professionele aanbieders als ondersteund door vrijwilligers, o.a. in Taalhuizen van de bibliotheken.

Taal is zeg maar niet zo mijn ding

Eind 2020 stemden de Drechtsteden in met het beleidsprogramma "Taal is zeg maar niet zo mijn ding 2021-2024". Dit programma is gebaseerd op de inhoudelijke uitgangspunten uit het opgezegde bestuursakkoord. Het geeft richting aan de inzet die wij doen op het wegwerken van achterstand door beperkte basisvaardigheden.

Aanbod vindt plaats binnen en buiten de schoolse setting, op basisscholen in ouderkamers, in bibliotheken, binnen participatiebedrijven, op werkvloeren van bijvoorbeeld Drechtwerk, Perspect/SDD en binnen andere bedrijven in de stad en in de regio.

Het educatieve aanbod is erop gericht om volwassenen zelfstandig(-er) te maken zodat zij in hun dagelijkse bestaan slagvaardig(-er) worden.

Verhoging van taal- reken en digitale vaardigheden is dan ook geen doel op zich. Het is een middel.

Met name Nederlandstalige mensen met gebrekkige basisvaardigheden bereiken wij vooral buiten een schoolse setting. Op werkvloeren. Zij hebben vaak negatieve ervaringen opgedaan op school en dat belemmert hun. Daarbij komt dat leren in een praktische omgeving voor deze groep goed werkt. Nieuwe vaardigheden worden geoefend en ingezet waar zij van pas komen.

Het aantal laaggeletterde burgers in Dordrecht is hoog. Het betreft zowel jongeren als volwassenen en ouderen tussen 16 en 65 jaar.

GEMEENTE	AANTAL INWONERS	% LAAGGELETTERDEN	AANTAL
Dordrecht	118.860	14,9%	17.710

Bron: OCD, 2020

Nu, januari 2023, informeren wij de raad over de ontwikkelingen van afgelopen twee jaar.

Toegankelijke dienstverlening

In Dordrecht verbinden wij onze aanpak ook met streven naar toegankelijke dienstverlening. Diverse affaires hebben afgelopen periode laten zien dat mensen vastlopen in systemen en daar

ongewild en onterecht schade oplopen. Te vaak is dienstverlening van overheid- en instanties alleen nog digitaal gericht. Communicatie met de gemeente en instanties zoals de sociale dienst moet voor iedereen toegankelijk zijn. Schriftelijk, telefonisch en digitaal. Binnen onze gemeente en de andere Drechtsteden gebeurt al veel. Nieuwe medewerkers krijgen trainingen in toegankelijker schrijven, formele brieven worden "hertaald", net als webformulieren. Maar er is meer nodig.

Via het cluster Dienstverlening werken wij aan verbeteringen. De aanpak 'Huh? wat bedoelt u?' (bijlage folder met opbrengst) heeft afgelopen twee jaar veel input van inwoners opgeleverd. Zowel gemeente als partners in de stad benutten deze opbrengst om de eigen dienstverlening aan te pakken. De regiogemeenten profiteren hiervan mee.

Vanuit onze ambities bereiden we de dienstverlening in het Huis van Stad en Regio voor. De gemeentelijke dienstverlening daar wordt in gezamenlijkheid met o.a. bibliotheek en sociale dienst voorbereid.

Oekraïense ontheemden

De komst van Oekraïners zorgde ervoor dat er in het voorjaar van 2022 nieuwe leervragen werden gesteld. Namelijk algemene taalverhoging Nederlands als tweede taal (NT2). Redzaamheid was het belangrijkste doel. Inmiddels is deze behoefte aan het verschuiven. Circa 70% van de Oekraïense ontheemden in de regio werkt. Nieuwe leervragen komen zowel van bedrijven als van Oekraïners zelf. Nederlands op de werkvloer vanuit bedrijven in de regio en algemene niveauverhoging vanuit de Oekraïners zelf.

Een taalaanbod gericht op kennis en woordenschat in en om de school van hun kinderen wordt nog ontwikkeld. Dit sluit aan op onze aanpak om ouders te betrekken bij het onderwijs van hun kinderen.

In augustus meldde de rijksoverheid dat de middelen voor specifiek aanbod voor Oekraïense ontheemden gevonden moesten worden in het bestaande WEB-budget. Van extra middelen was geen sprake. Dit vraagt om nieuw beleid met nieuwe prioriteiten.

Landelijk netwerk en partners in regio en gemeente

Onze regio is met de gekozen aanpak een voorloper in het land. Wij schuiven aan bij gesprekstafels met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, het Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en het ministerie van Sociale Zaken Werkgelegenheid.

De opbrengst hiervan is dat we invloed hebben op landelijke beleidsontwikkeling. We zitten dicht bij het vuur.

VNG/DIVOSA en G35 zijn de netwerken waarmee wij korte lijnen onderhouden.

De landelijke stichting Lezen en Schrijven ondersteunt ons en deelt kennis die elders wordt opgedaan.

In de regio en binnen de gemeente Dordrecht is een breed netwerk van partners wat meedenkt en meedoet met onze gemeentelijke aanpak.

Opgave Human Capital & Arbeidsmarkt

In de opgave Human Capital & Arbeidsmarkt zetten we in op het benutten, vergroten en behouden van het arbeidspotentieel van de Dordtse beroepsbevolking. Hierdoor verbeteren we het ondernemersklimaat. Tegelijk verwachten we wederkerigheid van ondernemers door een maatschappelijke bijdrage aan de stad te leveren. Bijvoorbeeld door banen met perspectief te bieden voor inwoners die bij hun vaardigheden en talenten passen.

In deze maatschappelijke bijdrage van ondernemers sturen we ook naar uitgangspunten voor een leven lang ontwikkelen, waarin op ieder niveau aandacht is. Ook het werken aan basisvaardigheden is een belangrijk uitgangspunt. In de schoonmaakbranche is het gebruik van tablets op de werkvloer inmiddels gemeengoed.

Hoe verder na deze raadsinformatiebrief?

De beleidsperiode van onze aanpak Laaggeletterdheid duurt nog tot eind 2024. Medio 2023 voeren we een tussentijdse evaluatie uit. De monitor Educatie ondersteunt ons daarbij.

Deze monitor voeren wij sinds 2022 in opdracht van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap uit. Het doel is om zicht te krijgen op inhoudelijke opbrengsten en aantallen deelnemers.

Welke kosten zijn verbonden aan het proces?

De gemeente Dordrecht ontvangt in 2023 circa € 1,3 miljoen voor de uitvoering van het aanbod in de regio Drechtsteden.

Daarnaast krijgt de gemeente in 2023 circa € 183.000,- regiemiddelen. Deze zijn bedoeld voor de coördinatie en het behouden en verhogen van kwaliteit.

Wat zijn de belangrijkste gerelateerde besluiten?

Koersdocument Regionale aanpak Laaggeletterdheid Drechtsteden 2021-2024 - Collegevoorstel;

Het college van Burgemeester en Wethouders

secretaris

burgemeester